

Dosarul nr. 2rac-429/19

Instanța de fond: Judecătoria Chișinău, sediul Centru – V. Sanduța

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău – G. Dașchevici, A. Pahopol, L. Bulgac

DECIZIE

04 decembrie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție

În componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecători

Dumitru Mardari
Nina Vascan
Iurie Bejenaru
Victor Burduh
Maria Ghervas

examinând recursul declarat de către Instituția Publică „Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură”,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de către Instituția Publică „Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură” împotriva Societății cu Răspundere Limitată „Iaroslav - Agro” cu privire la restituirea subvenției acordate, încasarea dobânzii de întârziere, penalităților și a cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din data de 08 august 2019 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a respins apelul declarat de către Instituția Publică „Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură”, s-a menținut hotărârea din 02 noiembrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru,

constată:

La 05 decembrie 2016 Instituția Publică „Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură” a depus cerere de chemare în judecată, concretizată ulterior, împotriva Societății cu Răspundere Limitată „Iaroslav - Agro” (în continuare SRL „Iaroslav-Agro”), prin care a solicitat restituirea subvenției acordate în sumă de 378 135 lei, încasarea dobânzii de întârziere în sumă de 31 369, 66 lei, a penalității în sumă de 5 936, 71 lei, precum și compensarea cheltuielilor de judecată. (f.d. 4-8, 121-125)

În motivarea cererii de chemare în judecată IP „Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură” a indicat că SRL „Iaroslav-Agro” a beneficiat de subvenții în sumă de 378 135 lei, în baza dosarului de subvenționare nr. 3P/1404CR759, pentru investiția efectuată conform Măsurii 3 „Stimularea investițiilor pentru defrișarea plantațiilor multianuale supuse casării, pentru înființarea plantațiilor multianuale și promovarea producției vitivinicole” din Regulamentul privind modul de repartizare a mijloacelor fondului de subvenționare a producătorilor agricoli, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 135 din 24 februarie 2014.

În conformitate cu ordinul IP „Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură” nr.76 din 20 mai 2016 cu privire la efectuarea inspecțiilor post achitare, au fost

verificate investițiile efectuate de către producătorii agricoli beneficiari de subvenții pentru perioada anilor 2013-2015, sub aspectul respectării prevederilor contractuale și a Regulamentului de subvenționare, menținerii criteriilor de eligibilitate, utilizarea după destinație a obiectelor investiției, etc.

La 18 iunie 2016, reprezentanții Secției Teritoriale Chișinău a IP „Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură” s-au prezentat la locul amplasării investiției efectuate de către SRL „Iaroslav - Agro”, unde s-a constatat că obiectul subvenționării parțial lipsește, mai mult de 75% din plantație este uscată.

Ulterior, în temeiul ordinului nr. 45 din data de 07 aprilie 2017 cu privire la aprobarea graficului de post inspecție, a fost efectuat repetat verificarea obiectului investiției al SRL „Iaroslav - Agro”.

Conform Fișei de verificare nr. 111 din 11 mai 2017 privind efectuarea inspecțiilor post-achitare a beneficiarilor de subvenții și a procesului-verbal nr. 19 din 11 mai 2017 privind constatarea inspecțiilor, investiția pentru care SRL „Iaroslav - Agro” a beneficiat de subvenție este uscată. De asemenea, reprezentantul SRL „Iaroslav - Agro” a comunicat că plantația dată s-a uscat și nu mai are grijă de ea, refuzând să prezinte acte confirmative în acest sens.

Conform art. 35 al Legii nr.228 din 23 septembrie 2010 cu privire la protecția plantelor și la carantina fitosanitară prevede obligațiile persoanelor fizice și juridice în domeniul protecției plantelor și al carantinei fitosanitare. Astfel, în procesul de cultivare a plantelor, precum și de import, export, depozitare, transportare, comercializare și de utilizare a plantelor, a produselor vegetale și a bunurilor conexe supuse regimului de carantină fitosanitară, persoanele fizice și juridice, indiferent de tipul de proprietate și forma juridică de organizare, sunt obligate să efectueze: a) cercetarea sistematică a semănăturilor și a plantațiilor, controlul producției vegetale pentru a fi detectate la timp organismele de carantină; b) realizarea de măsuri fitosanitare în scopul prevenirii apariției și diseminării organismelor dăunătoare; h) informarea imediată, în cel mult 7 zile calendaristice, a organului de control fitosanitar despre prezența neobișnuită a organismelor dăunătoare, despre simptome sau orice alte anomalii în dezvoltarea plantelor.

IP „Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură” a indicat că pct.135 al Regulamentului de subvenționare prevede faptul că producătorii agricoli, solicitanți și beneficiari de subvenții, sunt responsabili de respectarea conformă a criteriilor de eligibilitate, precum și de îndeplinire a tuturor obligațiilor ce rezultă din prevederile contractului de acordare a sprijinului financiar.

Conform pct.2.1 din contractul de acordare a subvenției nr. 759, încheiat între Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură, în calitate de autoritate contractantă și SRL „Iaroslav- Agro”, în calitate de beneficiar, ultima s-a obligat să asigure utilizarea la destinație a investiției pentru care se solicită acordarea sprijinului financiar, să respecte condițiile de întreținere a obiectului investiției, în conformitate cu cele mai bune practici în domeniul vizat, în vederea asigurării protecției mediului, sănătății animalelor și plantelor, să respecte pe toată durata contractului, condițiile de eligibilitate și criteriile de evaluare care au stat la baza autorizării cererii de acordare a sprijinului financiar, să informeze Autoritatea Contractantă fără întârziere, într-un termen cel mult de 10 zile, despre orice circumstanță ce poate împiedica executarea corespunzătoare a contractului, să notifice autoritatea contractantă la apariția oricărei

modificări survenite în realizarea adecvată a investiției supuse subvenționării. Pentru neîndeplinirea obligațiilor prevăzute de prezentul contract, autoritatea contractantă și beneficiarul poartă răspundere în conformitate cu legislația în vigoare.

Pct.4.4 din contract prevede că în cazul în care, pe parcursul perioadei de valabilitate a prezentului contract, se constată că investiția pentru care s-a acordat sprijin financiar nerambursabil a fost înstrăinată (prin orice act juridic care produce efectul înstrăinării), în cazurile constatările stabilite în cadrul inspecțiilor/controalelor a prezentării documentelor neveridice/false în vederea accesării sprijinului financiar, în cazul casării, defrișării intenționate a plantațiilor multianuale în perioadele de timp stabilite, precum și în cazul în care beneficiarul intră în procedura insolvenței, declarate în modul stabilit de lege, beneficiarul este obligat să restituie suma subvenției.

Conform pct.7.1 din contract în cazul apariției unor circumstanțe, care fac imposibilă onorarea obligațiilor prevăzute de prezentul contract, cum ar fi incendiu, inundație, alunecări de teren, secete, geruri, război, blocade, embargo, confirmate în modul stabilit, emiterii de către autoritățile competente a actelor cu caracter normativ, Părțile sunt exonerate de orice răspundere și executare a oricărei obligații prevăzute în prezentul contract. Evenimentele, care cauzează prejudicii sau fac imposibilă executarea sau executarea corespunzătoare a contractului, dar nu sunt de proveniență exterioară, nu sunt imprevizibile și inevitabile, nu reprezintă forță majoră.

Instituția reclamantă a mai relatat că potrivit pct. 37 din Regulament, beneficiarul de subvenții destinate înființării plantațiilor pomicole, nucifere, viticole, de arbuști fructiferi și căpșun, inclusiv pentru sistemele antiîngheț și instalațiile antigrindină nu este în drept să le înstrăineze, să le caseze sau să le defrișeze, precum și nici să abandoneze activitatea în sistemul agriculturii ecologice, înainte de expirarea a cel puțin 1/3 din termenul de exploatare a plantației, cu excepția cazurilor de forță majoră. În toate cazurile, beneficiarul este obligat să restituie suma subvenției.

Termenul de exploatare utilă a plantației se va calcula după intrarea pe rod a plantației.

Astfel, conform Anexei nr. 1 la Regulamentul cu privire la modul de evidență a grupurilor de vârstă și a intrării pe rod a plantațiilor perene, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.705 din 20 octombrie 1995, plantația perenă de coacăz intră deplin pe rod în anul 3 de vegetație, indiferent că are un grad de creștere viguros, mijlociu sau slab.

Anexa nr. 1 la Catalogul mijloacelor fixe și activelor nemateriale, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 338 din 21 martie 2003 „Cu privire la aprobarea Catalogului mijloacelor fixe și activelor nemateriale”, durata de exploatare utilă a plantației perene de coacăz este de 7 ani. Deci, 1/3 din termenul de exploatare de 7 ani a plantației perene de coacăz, constituie 2 ani și patru luni de la intrarea pe rod a plantației.

IP „Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură” a susținut că restituirea subvenției este prevăzută și de pct.4.4 al contractului, în cazul în care pe parcursul perioadei de valabilitate a contractului, se constată că subvenția pentru care s-a acordat sprijin financiar a fost încălcată (prin orice tip de act juridic care produce efectul înstrăinării), în cazurile constatările stabilite în cadrul inspecțiilor/controalelor a prezentării documentelor neveridice/false în vederea accesării sprijinului financiar în cazul în care beneficiarul intră în procedura insolvenței, declarate în modul prevăzut de lege, beneficiarul este obligat să restituie subvenția recepționată.

În susținerea pretenției cu privire la încasarea dobânzii de întârziere și a penalității IP „Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură” a indicat că potrivit pct. 4.5 al contractului, în cazul comiterii încălcărilor specificate la pct. 4.4 al contractului, beneficiarului i se va calcula dobânzi de întârziere, în conformitate cu prevederile art. 585, 619 din Codul civil, precum și penalității în mărime de 0,01 % din valoarea sprijinului financiar acordat, pentru fiecare zi, calculată din data comiterii încălcării, conform prevederilor prezentului contract.

IP „Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură” a menționat că SRL „Iaroslav- Agro” a încălcat atât prevederile Regulamentului de subvenționare, cât și prevederile contractuale menționate mai sus. În situația în care obiectul subvenționării nu sunt atinse, plantația fiind îngrijită necorespunzător, fiind depistată uscarea a 75% din aceasta, se impune necesitatea restituirii de către SRL „Iaroslav- Agro” a subvenției acordate în mărime de 378 135 lei, cât și achitarea dobânzii de întârziere, penalităților.

Prin hotărârea Judecătorei Chișinău, sediul Centru din data de 02 noiembrie 2018, cererea de chemare în judecată înaintată de IP „Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură” a fost respinsă ca neîntemeiată. (f.d. 165, 172-179)

Curtea de Apel Chișinău prin decizia din data de 08 august 2019 a respins apelul declarat de către IP „Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură”, a menținut hotărârea din 02 noiembrie 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru. (f.d. 208,209-219)

Împotriva deciziei instanței de apel, la 26 septembrie 2019 IP „Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură” a depus recurs, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii instanței de fond cu emiterea unei noi hotărâri prin care a dispune încasarea de la SRL „Iaroslav- Agro” a subvenției acordate în mărime de 378 135 lei, a dobânzii de întârziere în mărime de 31 369,66 lei și a penalității în mărime de 5 936,71 lei. (f.d. 224-230)

În motivarea recursului IP „Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură” a indicat că instanțele de judecată nu au aplicat Legea care trebuia să fie aplicată și anume ar. 4 alin. (2), lit. g) din Legea cu privire la Camera de Comerț și Industrie nr. 393 din 13 mai 1999. Prin prisma normei de drept sus- menționate rezultă că instanțele de judecată ierarhic inferioare incorect au reținut că dovada de survenire a cazului de forță majoră nu se cere a fi dovedit prin careva înscrisuri, ori însuși IP „Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură” a indicat în fișa de control că plantația de coacăză s-a uscat din cauza secetei. Instituția nu-și poate însuși atribuțiile Camerei de Comerț și Industrie privind constatarea situației de forță majoră.

În speță, SRL „Iaroslav Agro” nu a prezentat nici un document eliberat de către Camera de Industrie și Comerț, care să confirme starea de forță majoră în privința faptului uscării a 75% din plantația pentru care intimatul a beneficiat de subvenție și ca urmare exonerarea de orice răspundere asumată prin contractul de subvenție.

IP „Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură” a indicat că prin procesul-verbal din 26 octombrie 2017 al ședinței de lucru privind situația adaptării soiului de coacăză neagră „Titania” s-a menționat că „tehnologia trebuie respectată atât la producerea materialului săditor cât și la cultivarea coacăzului pentru fructe. Cît despre soiul „Titania” este necesară irigare, fertilizare, examinare de către specialiști. Nu se recomandă cultivarea coacăzului negru la sud. La nord și centru coacăzul poate fi cultivat, dar cu irigare”. Respectiv, în cazul în care SRL „Iaroslav Agro” înființa

plantația de coacăză cu material săditor de categorii biologice și fitosanitare superioare, în cazul în care era întreținută în mod corespunzător, după caz, utiliza sisteme de irigare, plantația de coacăză urma a fi abilă, fiind împiedicat procesul de uscare a acesteia.

La caz, SRL „Iaroslav Agro” nu a respectat asemenea angajamente, fapt ce a provocat deteriorarea și uscarea plantației.

SRL „Iaroslav Agro” la 03 decembrie 2019 a depus referință la recursul declarat de către IP „Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură”, prin care a solicitat respingerea recursului, menținerea hotărârii primei instanțe și a deciziei instanței de apel, considerând că recursul declarat este ilegal și neîntemeiat.

Societatea intimată a menționat că nu a încălcat angajamentele asumate prin contractul de acordare a sprijinului financiar, iar seceta se datorează unor evenimente ce nu țin de voința părților, prin urmare faptul că 75 % din plantații s-au uscat nu cade sub incidența sancțiunii contractuale, mai mult ca atât acest fapt fiind confirmat de Fișa de control din 18 iunie 2016 de către instituția recurentă. În legătură cu faptul pierii plantației în cadrul examinării cauzei s-a demonstrat caracterul fortuit al circumstanțelor ce au dus la imposibilitatea menținerii plantațiilor și păstrării evoluării acestora.

SRL „Iaroslav Agro” a indicat că IP „Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură” urma să probeze cu certitudine dacă a existat cel puțin una din situațiile prevăzute de Contractul de subvenționare și anume înstrăinarea investiției; casarea/defrișarea intenționată a plantațiilor multianuale; intrarea în procedura insolvenței; prezentarea documentelor false/neveridice în vederea accesării sprijinului financiar, însă reieșind din suportul probator administrat, s-a demonstrat cu certitudine că de către beneficiar nu a fost comisă nici o încălcare în executarea contractului de subvenționare, iar toate argumentele invocate sunt absolut neîntemeiate și se bazează pe afirmații neveridice și neprobate.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Materialele cauzei atestă că decizia Curții de Apel Chișinău a fost pronunțată la 08 august 2019, a fost expediată participanților la proces la data de 11 septembrie 2019, publicată pe portalul național al instanțelor de judecată la 19 septembrie 2019.

Recursul declarat de către IP „Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură” la 26 septembrie 2019, este depus în termen.

În conformitate cu art. 439, alin. (2) din Codul de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copieii de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia. În cazul neprezentării referinței în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție prin încheierea din data de 20 noiembrie 2019 a considerat recursul admisibil.

Articolul 441 din Codul de procedură civilă stipulează că în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

În conformitate cu art. 445, alin. (1), lit. b) din Codul de procedură civilă instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, pronunțând o nouă hotărâre.

Conform art. 118, alin. (3) din Codul de procedură civilă, circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a cauzei sunt determinate definitiv de instanța judecătorească pornind de la pretențiile și obiecțiile părților și ale altor participanți la proces, precum și de la normele de drept material și procedural, ce urmează a fi aplicate.

Articolul 130, alin. (1-3) din Codul de procedură civilă statuează că instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege. Nici un fel de probe nu au pentru instanța judecătorească o forță probantă prestabilită fără aprecierea lor. Fiecare probă se apreciază de instanță privitor la relevanța, admisibilitatea, veridicitatea ei, iar toate probele în ansamblu, privitor la legătura lor reciprocă și suficiența pentru soluționarea cauzei.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul, declarat de către IP „Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură”, întemeiat și care urmează să fie admis din considerentele ce preced.

În speță, IP „Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură” s-a adresat în instanța de judecată cu cerere împotriva SRL „Iaroslav Agro”, prin care a solicitat restituirea sumei acordate în baza contractului nr. 759 din 25 iunie 2014. (f.d. 15-17)

Instanțele de judecată au emis hotărârile sus- menționate, reținând ca fiind neîntemeiată cererea de chemare în judecată depusă de către IP „Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură”.

Instanțele au concluzionat că prin prisma pct. 37 din Regulamentul de subvenționare pentru anul 2014 SRL „Iaroslav Agro” Agro” este exonerată de obligația de a restitui sumele, care i-au fost acordate cu titlu de sprijin financiar, ori s-a constatat că plantația de coacăză neagră s-a uscat în proporție de 75% din cauza secetei, iar în opinia instanțelor, dovada survenirii cazului de forță majoră (la caz seceta) nu se mai cere a fi dovedit prin careva înscrișuri, deoarece însuși IP „Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură” a menționat acest fapt în Fișa de control din 18 iunie 2016.

Colegiul lărgit conchide că instanțele de judecată descriind circumstanțele cauzei în cronologia lor, incorect le-au apreciat și incorect au aplicat normele de drept material ce reglementează raportul juridic litigios, adoptând o soluție greșită privind respingerea cererii de chemare în judecată, prin urmare ambele hotărâri urmează a fi casate cu adoptarea unei noi hotărâri.

În argumentarea noii soluții instanța de recurs reține următoarele.

Din speța dedusă judecării rezultă că la 11 aprilie 2014 SRL „Iaroslav Agro” a depus cerere de solicitare a sprijinului financiar pentru plantații multianuale și anume coacăză neagră de soiul „Titania”. (f.d. 129-133)

În baza contractului de acordare a sprijinului financiar nr. 759 din 26 iunie 2016 Măsura 3 „Stimularea investițiilor pentru defrișarea plantațiilor multianuale supuse casării, pentru înființarea plantațiilor multianuale și promovarea producției vitivinicole” SRL „Iaroslav Agro” a beneficiat de sprijin financiar în mărime de 378 135,0 lei. (f.d. 15-17)

Conform pct. 1.1 din contract obiectul contractului îl reprezintă acordarea de către autoritatea contractantă a sprijinului financiar nerambursabil, cu titlu de compensare a cheltuielilor suportate de beneficiar la înființarea plantațiilor multianuale, iar beneficiarul acceptă sprijinul financiar și se obligă să respecte tehnologiile de cultivare și întreținere a acestora, cât și să nu înstrăineze, caseze sau să defrișeze, precum și să abandoneze activitatea în sistemul agriculturii ecologice, în perioadele de timp stabilite, din momentul semnării contractului.

Prin pct. 2.1 din contract beneficiarul s-a obligat să asigure utilizarea la destinație a investiției pentru care se solicită acordarea sprijinului financiar; să respecte condițiile de întreținere a obiectului investiției, în conformitate cu cele mai bune practici în domeniul vizat, în vederea asigurării protecției mediului, sănătății animalelor și plantelor; să respecte pe toată durata contractului, condițiile de eligibilitate și criteriile de evaluare, care au stat la baza autorizării cererii de acordare a sprijinului financiar; să informeze autoritatea contractantă, fără întârziere, într-un termen de cel mult 10 zile, despre orice circumstanță ce poate împiedica executarea necorespunzătoare a contractului.

Punctul 4.4 din contract prevede că în cazul în care pe parcursul perioadei de valabilitate a contractului, se constată că investiția pentru care s-a acordat sprijin financiar a fost înstrăinată (prin orice tip de act juridic care produce înstrăinării), în cazurile constatările stabilite în cadrul inspecțiilor/controlurilor a prezentării documentelor neveridice/false în vederea accesării sprijinului financiar, în cazul casării, defrișării intenționate a plantațiilor multianuale în perioadele de timp stabilite, precum și în cazul în care beneficiarul intră în procedura insolvenței, declarate în modul prevăzut de lege, beneficiarul este obligat să restituie subvenția recepționată.

Potrivit Fișei de control din 18 iunie 2016, întocmită ca rezultat al inspecției de către IP „Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură” a proiectelor în anii 2014 s-a constatat că obiectul investiției există parțial, din cauza secetei, din luna august 2015 mai mult de 75% din plantație s-a uscat. (f.d. 18)

Potrivit Fișei de verificare nr. 111 din 11 mai 2017 privind efectuarea inspecțiilor post-achitare a beneficiarilor de subvenții, în timpul controlului la fața locului s-a constatat că beneficiarul subvenției nu respectă angajamentele contractuale asumate și a refuzat să prezinte investiția din motiv că s-a uscat. (f.d. 138)

Prin notificarea nr. 474/07 din 08 septembrie 2016 IP „Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură” a solicitat SRL „Iaroslav Agro”, în termen de 15 zile calendaristice, din momentul recepționării notificării, restituirea mijloacelor bănești acordate în mărime de 378 135,0 lei. (f.d. 19-20).

În legătură cu nerestituirea benevolă a investiției la 05 decembrie 2016 IP „Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură” s-a adresat cu acțiune privind încasarea în mod forțat a subvenției acordate din motiv că beneficiarul SRL „Iaroslav Agro” nu a respectat angajamentele asumate prin contract.

Instanța de recurs reține că pretenția IP „Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură” cu privire la restituirea subvenției acordate este întemeiată, ori conform pct.134 din Regulamentul privind modul de repartizare a mijloacelor fondului de subvenționare a producătorilor agricoli, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 135 din 24 februarie 2014, producătorii agricoli, solicitanți și beneficiari de subvenții, sunt responsabili de respectarea conformă a criteriilor de eligibilitate, precum și de

îndeplinire a tuturor obligațiilor ce rezultă din prevederile contractului de acordare a sprijinului financiar.

IP „Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură” în baza pct. 135 din Regulament privind modul de repartizare a mijloacelor fondului de subvenționare a producătorilor agricoli a efectuat în anul 2016 verificări pe teren al obiectelor investiției acordate SRL „Iaroslav Agro”, unde a depistat că plantația de coacăză neagră s-a uscat în proporție de 75%, din cauza secetei. (f.d.18)

Repetat IP „Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură” a verificat obiectul investiției la 11 mai 2017, stabilind că beneficiarul a refuzat să prezinte investiția din motiv că s-a uscat. (f.d. 138)

În conformitate cu prevederile pct. 37 din Regulamentul privind modul de repartizare a mijloacelor fondului de subvenționare a producătorilor agricoli beneficiarul de subvenții destinate înființării plantațiilor pomicole, nucifere, viticole, de arbuști fructiferi și căpșun, inclusiv pentru sistemele antiîngheț și instalațiile antigrindină nu este în drept să le înstrăineze, să le caseze sau să le defrișeze, precum și nici să abandoneze activitatea în sistemul agriculturii ecologice, înainte de expirarea a cel puțin 1/3 din termenul de exploatare a plantației, de la data semnării contractului de acordare a sprijinului financiar, cu excepția cazurilor de forță majoră. În caz contrar, beneficiarul este obligat să restituie suma subvenției.

Conform anexei nr. 1 a Regulamentului cu privire la modul de evidență a grupurilor de vârstă și a intrării pe rod a plantațiilor perene, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.705 din 20 octombrie 1995, plantația perenă de coacăz intră deplin pe rod în anul 3 de vegetație, indiferent că are un grad de creștere viguros, mijlociu sau slab. Totodată anexa nr. 1 la Catalogul mijloacelor fixe și activelor nemateriale, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 338 din 21 martie 2003 cu privire la aprobarea Catalogului mijloacelor fixe și activelor nemateriale, durata de exploatare utilă a plantației perene de coacăz este de 7 ani.

Prin urmare, 1/3 din termenul de exploatare de 7 ani a plantației perene de coacăz, constituie 2 ani și patru luni de la intrarea pe rod a plantației.

În speță, termenul de valabilitate al contractului de acordare a sprijinului financiar nr.759 din 25 iunie 2014, se extinde până la data de 25 octombrie 2018.

În această ordine de idei, Colegiul punctează că SRL „Iaroslav Agro” era responsabilă de respectarea conformă a criteriilor de eligibilitate, precum și de îndeplinirea tuturor obligațiilor ce rezultă din prevederile contractului de acordare a sprijinului financiar, până la 1/3 din termenul de exploatare a plantației perene de coacăză neagră or, îndeplinirea criteriilor de eligibilitate au dus la acordarea sprijinului financiar în baza contractului nr. 759 din 25 iunie 2016, semnând contractul, beneficiarul și-a asumat obligația respectării corespunzătoare a condițiilor contractuale.

Colegiul lărgit menționează că prin procesul-verbal din 26 octombrie 2017 al ședinței de lucru organizată la Ministerul Agriculturii, Dezvoltării regionale și Mediului, privind situația adaptabilității soiului coacăzului negru „Titania” pe teritoriul Republicii Moldova și analiza calităților sale biologice, ședință la care au participat Ministerul Agriculturii, Dezvoltării regionale și Mediului, Instituția Științifico-Practică de Horticultură și Tehnologii Alimentare, Comisia de Stat pentru Testarea soiurilor de plante, Institutul de Genetică, Fiziologie și Protecție a Plantelor al AȘM, Agenția de

Intervenție și Plăți pentru Agricultură, Asociația Pomușoarele Moldovei, Asociația Bacifera și reprezentanții agenților economici, cultivatori de coacăză, s-a concluzionat că soiului coacăzului negru „Titania” poate fi cultivat în zonele de nord și centru ale țării, doar cu irigare.

Prin urmare, se constată că coacăzul negru „Titania” poate fi cultivat cu asigurarea irigației plantației. În speță, SRL „Iaroslav Agro”, prin prisma art. 118, alin. (1) din Codul de procedură civilă nu a prezentat probe ce ar confirma că a întreprins toate măsurile necesare pentru păstrarea plantației de coacăză neagră pentru care a primit subvenție, inclusiv dacă a fost asigurată irigarea plantației în perioada secetei, dacă în scopul continuării cultivării plantației de coacăză neagră a înlocuit treptat butașii uscați cu alții noi.

Din procesul – verbal privind constatarea iregularităților nr. 19 din 11 mai 2017 întocmit de către Direcția inspecției și control pe teren a IP „Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură” rezultă că administratorul beneficiarului a declarat că plantația de coacăză neagră s-a uscat și nu mai are grijă de ea, totodată nu a prezentat acte confirmative precum că plantația s-a uscat. (f.d. 137)

În aceste circumstanțe Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție reține că SRL „Iaroslav Agro” nu a asigurat utilizarea la destinație a investiției pentru care a beneficiat de sprijin financiar, nu a întreținut obiectul investiției în conformitate cu cele mai bune practici în domeniu, nu a respectat pe toată durata contractului, condițiile de eligibilitate și criteriile de evaluare care au stat la baza autorizării cererii de acordare a sprijinului financiar.

Argumentul instanțelor de judecată precum că SRL „Iaroslav Agro” a respectat angajamentele asumate prin contract, ori plantația de coacăză neagră s-a uscat în proporție de 75% din cauza secetei, ceea ce a constituit forță majoră, a fost criticat de către IP „Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură”.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție reține ca fiind întemeiate criticele aduse de către IP „Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură”, ori faptul uscării plantației de coacăză din cauza secetei nu constituie temei de exonerare a SRL „Iaroslav Agro” de la executarea obligației, ori nu orișicare tip de secetă constituie temei de exonerare, dar numai seceta care a fost clasificată ca forță majoră, la caz, existența evenimentului de forță majoră nu a fost dovedit.

Seceta este o stare climatică extremă, caracterizată prin faptul că o anumită regiune suferă din cauza lipsei necesarului de apă, însoțită frecvent de caniculă. Seceta poate fi clasificată după intensitate. Se deosebesc mai multe tipuri de secetă (foarte puternice, puternice, moderate). Seceta în Republica Moldova capătă treptat un caracter sistematic în contextul schimbărilor climatice regionale și globale, iar societatea contemporană trebuie să tindă continuu spre noi posibilități de adaptare (irigații, împăduriri, fâșii forestiere, renunțarea utilizării în agricultură a terenurilor din albiile inundabile ale râurilor - instituționalizarea lor ca zone umede, etc.).

În contextul condițiilor climaterice și altor situații, părțile au stabilit în pct. 2.1.2 din contract că beneficiarul are obligații de a utiliza cere mai performante tehnologii, ceea ce a fost omis de către beneficiar.

Totodată, urmează de menționat că potrivit pct. 7.1 din contractul de acordare a sprijinului financiar nr.759 din 25 iunie 2014, în cazul apariției unor circumstanțe care

fac imposibilă onorarea obligațiilor prevăzute de prezentul contract, cum ar fi incendiu, inundație, alunecări de teren, secete, geruri, război, blocaje, embargo, confirmate în modul stabilit, cu emiterea de către autoritățile competente a actelor cu caracter normativ, părțile sunt exonerate de orice răspundere și executare a obligațiilor prevăzute în prezentul contract. Evenimentele care cauzează prejudicii sau fac imposibilă executarea sau neexecutarea corespunzătoare a contractului, dar nu sunt de proveniență exterioară, nu sunt imprevizibile și inevitabile nu reprezintă forță majoră.

Instanța de recurs indică că forța majoră este împrejurarea de fapt imprevizibilă și de neînlăturat care împiedică în mod obiectiv și fără nici o vină din partea debitorului executarea obligației contractuale a acestuia. Debitorul poate invoca forța majoră, dacă se întrunesc câteva condiții: evenimentul trebuie să aibă o origine exterioară, să provină din afara persoanei sau sferei de activitate a debitorului; evenimentul trebuie să fie imprevizibil, atât producerea sa, cât și efectele; evenimentul trebuie să fie inevitabil.

În conformitate cu prevederile art. 4 alin. (2), lit.g) din Legea cu privire la Camera de Comerț și Industrie nr. 393 din 13 mai 1999, Camera de Comerț și Industrie stabilește și confirmă evenimentele de forță majoră în relațiile dintre subiecții activității de întreprinzător.

O astfel de probă beneficiarul investiției nu a prezentat în instanța de judecată.

Pct. 7.2 și 7.3 din contract stabilește că partea pentru care devine imposibilă executarea obligațiilor prevăzute de prezentul contract, se obligă să înștiințeze în formă scrisă partea opusă în termen de 10 zile, despre apariția circumstanțelor care împiedică executarea obligațiilor precum și dispariția acestora. Dovezile corespunzătoare despre prezența acestor circumstanțe și durata lor vor fi în conformitate prin actele eliberate de către organele competente.

Instanța de recurs nu poate reține nici argumentul SRL „Iaroslav Agro” precum că prin scrisoarea nr. 08/74 din 25 ianuarie 2017 a Serviciului Hidrometeorologic de Stat, s-a constatat forța majoră. Prin această scrisoare Serviciului Hidrometeorologic de Stat confirmă, care a fost nivelul precipitațiilor și temperaturile în anumite perioade de timp în anumite zone ale țării și nici de cum că aceste circumstanțe constituie o forță majoră. (f.d. 72)

În speță, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție conchide că SRL „Iaroslav Agro” nu a prezentat nici un act eliberat de către organele competente, care să dovedească prezența forței majore la plantația subvenționată, precum și nici nu a înștiințat IP „Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură” despre imposibilitatea executării obligațiilor.

În contextul în care SRL „Iaroslav Agro” nu a respectat obligația asumată de a întreține obiectul investiției, iar prin scrisoarea nr. 474/07 din 08 septembrie 2016, IP „Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură” a somat pârâta privind restituirea subvenției acordate, Colegiul civil constată temeinicia solicitării în vederea rambursării subvenției acordate în mărime de 378 135 lei.

Cu referire la pretențiile IP „Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură” privind încasarea dobânzii de întârziere și a penalităților instanța de recurs le consideră parțial întemeiate, reținând prevederile art.572 alin. (2) din Codul civil, (în vigoare până la 1 martie 2019), care prevede că obligația trebuie executată în modul corespunzător, cu bună-credință, la locul și în momentul stabilit.

Conform art. 602 din Codul civil, (în vigoare până la 1 martie 2019), în cazul în care nu execută obligația, debitorul este ținut să-l despăgubească pe creditor pentru prejudiciul cauzat astfel dacă nu dovedește că neexecutarea obligației nu-i este imputabilă. Neexecutarea include orice încălcare a obligațiilor, inclusiv executarea necorespunzătoare sau tardivă.

Din conținutul pct. 4.5 al contractului de acordare a sprijinului financiar nr. 759 din 25 iunie 2014 rezultă că în cazul comiterii încălcărilor specificate la p.4.4. din același contract, beneficiarului i se va calcula dobânzi de întârziere, în conformitate cu prevederile art. 585 și 619 din Codul civil, precum și penalități în mărime de 0,01 % din valoarea sprijinului financiar acordat, pentru fiecare zi, calculată din data comiterii încălcării, conform prevederilor prezentului contract.

Conform art. 585 din Codul civil, (în vigoare până la 1 martie 2019), în cazul în care, conform legii sau contractului, obligația este purtătoare de dobândă, se plătește o dobândă egală cu rata de bază a Băncii Naționale a Moldovei dacă legea sau contractul nu prevede o altă rată.

Conform art. 619, alin. (2) din Codul civil, (în vigoare până la 1 martie 2019), în cazul actelor juridice la care nu participă consumatorul, dobânda este de 9% peste rata dobânzii prevăzută la art. 585 dacă legea sau contractul nu prevede altfel. Nu este admisă proba unui prejudiciu mai redus.

Conform art.624 alin.(1) din Cod civil, (în vigoare până la 1 martie 2019), clauza penală (penalitatea) este o prevedere contractuală prin care părțile evaluează anticipat prejudiciul, stipulând că debitorul, în cazul neexecutării obligației, urmează să remită creditorului o sumă de bani sau un alt bun.

Conform calculului anexat la materialele dosarului IP „Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură” solicită încasarea din contul SRL „Jaroslav Agro” a dobânzii de întârziere în mărime de 31 369,66 lei pentru perioada din 19 iunie 2016 – 22 noiembrie 2016 și a penalității în mărime de 5 936,71 lei pentru perioada de 19 iunie 2016- 22 noiembrie 2016. (f.d.9-14)

Instanța de recurs conchide asupra temeiniciei parțiale a cerințelor de încasare a dobânzii de întârziere și a penalității, or, de fapt acestea urmează a fi încasate de la data punerii în întârziere, adică de la data de 07 octombrie 2016, ziua când a expirat termenul acordat prin notificarea nr. 474/07 din 08 septembrie 2016, recepționată de către SRL „Jaroslav Agro” la 21 septembrie 2016 și până la data de 22 noiembrie 2016.

În legătură că IP „Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură”, atât în cererea inițială, cât și în cererea de concretizare (f.d.121-125) nu a indicat perioada pentru care se solicită dobânda de întârziere și penalitatea, dar a prezentat un calcul până la 22 noiembrie 2016, instanța de recurs va reține data de reper 22 noiembrie 2016.

Respectiv, suma dobânzii de întârziere pentru perioada 07 octombrie 2016- 22 noiembrie 2016 constituie 8 868,04 lei, iar cuantumul penalității pentru perioada 07 octombrie 2016- 22 noiembrie 2016 constituie 1 777,23 lei.

În conformitate cu art. 82 din Codul de procedură civilă, cheltuielile de judecată se compun din taxa de stat și din cheltuielile de judecare a cauzei.

Conform art. 94, alin. (1) din Codul de procedură civilă prevede că instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să plătească, la cerere, părții care a avut câștig de cauză cheltuielile de judecată. Dacă acțiunea reclamantului a fost

admisă parțial, acestuia i se compensează cheltuielile de judecată proporțional părții admise din pretenții, iar pârâtului – proporțional părții respinse din pretențiile reclamantului.

Totodată, în conformitate cu art. 85, alin. (1), lit. i) din Codul de procedură civilă, de taxă de stat pentru judecarea cauzelor civile se scutesc autoritățile publice centrale, organele centrale de specialitate ale administrației publice, Curtea de Conturi și organele subordonate lor, finanțate de la bugetul de stat, precum și autoritățile administrației publice locale – la înaintarea acțiunilor și la contestarea hotărârilor instanțelor judecătorești, inclusiv în cauzele examinate în procedură de contencios administrativ, indiferent de calitatea lor procesuală.

În conformitate cu art. 98 alin. (1) din Codul de procedură civilă, cheltuielile aferente judecării cauzei, suportate de instanța judecătorească, precum și taxa de stat, de a căror plată reclamantul a fost scutit, se încasează la buget de la pârât proporțional părții admise din acțiune dacă pârâtul nu este scutit de plata cheltuielilor de judecată.

Alineatul 4 stipulează că prin hotărâre judecătorească, decizie a instanței de apel sau decizie a instanței de recurs se dispune în mod obligatoriu încasarea cheltuielilor suportate de instanța de judecată de la partea care a pierdut procesul.

În atare circumstanțe, având în vedere că IP „Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură” la depunerea cererii de chemare în judecată a fost scutită de la plata taxei de stat, în temeiul art. 98, alin. (1) din Codul de procedură civilă taxa de stat urmează a fi încasată de la SRL „Iaroslav Agro” proporțional părții admise din acțiune.

Astfel, Colegiul lărgit va dispune încasarea de la SRL „Iaroslav Agro” în beneficiul statului a taxei de stat în sumă totală de 11 663,40 lei.

În concluzie, instanța de recurs relevă că în cadrul judecării pricinii, instanțele de judecată ierarhic inferioare au creat participanților la proces condiții obiective și echitabile pentru exercitarea drepturilor și obligațiilor procedurale, fapt ce se încadrează în asigurarea pentru părți a dreptului la un proces echitabil, garantat și asigurat prin art. 6 al Convenției Europene pentru apărarea Drepturilor Omului.

Astfel, având în vedere faptul că instanțele de judecată ierarhic inferioare au interpretat eronat normele de drept material, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, de a casa decizia Curții de Apel Chișinău din data de 08 august 2019 și hotărârea din data de 02 noiembrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru și de a emite o nouă hotărâre privind admiterea parțială a pretențiilor înaintate de către IP „Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură”.

Reieșind din cele expuse, în baza art. 445, alin. (1), lit. b) al Codului de procedură civilă Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se admite recursul declarat de către Instituția Publică „Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură”.

Se casează decizia din data de 08 august 2019 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din data de 02 noiembrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru emise în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de către Instituția Publică „Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură” împotriva Societății cu Răspundere

Limitată „Jaroslav - Agro” cu privire la restituirea subvenției acordate, încasarea dobânzii de întârziere, penalităților și a cheltuielilor de judecată și se emite o nouă hotărâre, prin care se admit parțial pretențiile înaintate de către Instituția Publică „Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură”.

Se încasează de la Societatea cu Răspundere Limitată „Jaroslav - Agro” în beneficiul Instituției Publice „Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură” subvenția acordată în sumă de 378 135,0 (trei sute șaptezeci și opt mii una sută treizeci și cinci) lei, dobânda de întârziere pentru perioada 07 octombrie 2016- 22 noiembrie 2016 în sumă de 8 868,04 (opt mii opt sute șazeci și opt lei, 04 bani) lei, penalitatea pentru perioada 07 octombrie 2016- 22 noiembrie 2016 în sumă de 1 777,23 (una mie șapte sute șaptezeci și șapte lei, 23 bani) lei. În rest cerințele Instituției Publice „Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură” se resping.

Se încasează de la Societatea cu Răspundere Limitată „Jaroslav - Agro” în beneficiul statului taxa de stat în sumă de 11 663,40 (unsprezece mii șase sute șazeci și trei lei, 40 bani) lei.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Dumitru Mardari

judecătorii

Nina Vascan

Iurie Bejenaru

Victor Burduh

Maria Ghervas